

De effectiviteit van het ammoniakbeleid

Notitie RIVM voor het rondetafelgesprek met de vaste commissie voor Economische Zaken van de Tweede Kamer op woensdag 22 februari 2017 n.a.v. het rapport "Ammoniak in Nederland"

Er is in Nederland sprake van een hoge belasting van onze leefomgeving door ammoniak. Het beleid is erop gericht die belasting terug te dringen. Dat is belangrijk voor de kwaliteit van natuur en voor de volksgezondheid. De beleidsmaatregelen zijn daarom breed. Naast specifieke maatregelen voor de landbouw zijn er ook maatregelen voor natuur. En er is een landelijk, meerjarig programma aanpak stikstof (PAS) waarin de overheid en provincies samenwerken aan het terugdringen van stikstof, waarin ammoniak een belangrijke component is.

Het onderzoek van Hanekamp, Crok en Briggs richt zich op een onderdeel van het beleid, het ammoniakbeleid. Zij stellen dat het ammoniakbeleid niet effectief is geweest en baseren dit onder andere op meetdata van het RIVM. Op basis van dezelfde meetdata concludeert het RIVM echter dat het ammoniakbeleid wel effectief is. Dit verschil van inzicht komt door een aantal basiskeuzes bij de analyse van de meetdata. Het RIVM licht de belangrijkste hieronder toe.

1. Data meetstations goed bruikbaar: daling emissies waarneembaar

Volgens Hanekamp, Crok en Briggs bestaat er geen onderling verband tussen de meetstations, waardoor er geen landelijk beeld aan de data te ontleen is. Het RIVM ziet, op basis van statistische analyses, dat de meetreeksen wel een goed verband met elkaar hebben en daarom is het goed mogelijk een algemener beeld voor Nederland uit de data af te leiden.

De data laten zien dat de gemeten concentraties van ammoniak in de lucht tussen 1993 en circa 2004 zijn gedaald. De daling in de ammoniakconcentraties in deze periode komt vrij goed overeen met de daling in de ammoniakemissies. De daling in de emissies is onder andere een gevolg van maatregelen om de uitstoot van ammoniak te verminderen.

Na circa 2004 is de gemeten ammoniakconcentratie weer licht gaan stijgen, hoewel de gerapporteerde ammoniakemissies blijven dalen. Deze daling is alleen aanzienlijk minder sterk dan voor die tijd (circa 20 procent tegenover 50 procent). De oorzaak van deze verandering is niet duidelijk en wordt momenteel onderzocht. Van invloed zijn onder andere onzekerheden in de gerapporteerde emissies, metingen en kennis van 'gedrag' van ammoniak in het milieu.

2. Invloed chemische reacties in de atmosfeer genegeerd

Bij de analyse van de meetdata van ammoniak moet rekening gehouden worden met de invloed van chemische reacties in de atmosfeer en weersomstandigheden. Ammoniak in de lucht reageert met

zwavel- en stikstofcomponenten waardoor de ammoniakconcentraties afnemen. Door de forse daling van de zwavel- en stikstofniveaus sinds eind jaren tachtig, 'verdwijnt' er nu minder ammoniak uit de atmosfeer dan vroeger. Daardoor is een deel van dalende de trend in de ammoniakemissies niet terug te vinden in de ammoniakconcentraties. Hanekamp, Crok en Briggs houden hier geen rekening mee.

3. Rekenmethode minder geschikt

Hanekamp, Crok en Briggs beweren dat de berekeningswijze van RIVM "onjuist en verouderd" is. Zij werken echter met een ander statistisch kengetal, de mediaan. Het RIVM gebruikt niet de mediaan, maar het gemiddelde. De mediaan is een slechtere indicator omdat deze niet de concentraties meeneemt die bij piekemissies ontstaan, bijvoorbeeld op momenten dat mest wordt uitgereden. Het is daarom verkeerd om te stellen dat het RIVM de concentratie van ammoniak overschat vanwege gebruik van het gemiddelde.

Meer informatie:

De analyse door RIVM is gerapporteerd in een notitie¹, die eind oktober 2016 door de staatssecretaris van Economische Zaken aangeboden is aan de Tweede Kamer. Link notitie RIVM: Toelichting op het verloop van de emissie en concentratie van ammoniak van 1993-2014:

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/brieven/2016/10/27/toelichting-op-het-verloop-van-de-emissie-en-concentratie-van-ammoniak-van-1993-2014/toelichting-op-het-verloop-van-de-emissie-en-concentratie-van-ammoniak-van-1993-2014.pdf>